

Opgraving Achter De Rk-Begraafplaats

Werkgroep Archeologie

Inleiding

Op 16 januari 1993 is er door 19 leden van de Werkgroep Archeologie meegewerkt aan een opgraving op het voormalige volkstuinterrein achter de RK begraafplaats. Bij dit werk is gebruik gemaakt van een graafmachine. Op dit terrein heeft tot ca. 1950 een boerderijtje gestaan. Op de zuidwesthoek heeft tot in de oorlog de voormalige RK kerk gestaan, in lang vervlogen tijden waarschijnlijk de tiendschuur van de Kelnarij. Het gebouw van de Kelnarij heeft op het naast het opgravingsterrein gelegen parkeerterrein gestaan. Dit gedeelte is in 1975 door de R.O.B. onderzocht.

De opgraving.

Er wordt om 8.00 uur begonnen met het graven van sleuf 1. Langs de begraafplaats, naar de hoek bij lokatie B toe, wordt een donkere verkleuring van de grond zichtbaar. In deze grond worden stukken van 17e eeuwse kogelflessen gevonden. Ook is in deze sleuf, dicht bij de Kelnarijstraat, een afvalkuil van het begin van de 20e eeuw gevonden. Vervolgens is een sleuf (sleuf 2) gegraven langs de grens met de parkeerplaats. Het in de hoek aangetroffen donker gekleurde grondspoor zet zich voort. Een coupe-tekening van het spoor duidt erop dat we hier met de vroegere gracht van de Kelnarij te maken hebben. In de hoek op lokatie B is op 1.60 m diepte de fundering van de voormalige kerk aangetroffen. Tenslotte is sleuf 3 gegraven langs de grens met de Leysbornstraat. Hier is het spoor van een sloot aangetroffen die moet hebben aangesloten op de gracht.

De vondsten.

Het onderzoek heeft een aantal vondsten opgeleverd. Allereerst die van de begin-20e eeuwse afvalkuil. Hieruit zijn o.a. fragmenten van kommetjes en borden en onderdelen van een petroleumlamp geborgen. Dergelijke lampen zijn aan het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw massaal weggegooid wegens de vervanging door elektrische lampen. Ook komt uit deze kuil een op een oor na complete kan van rood aardewerk met roodbruine glazuurlaag tevoorschijn. Verder twee pijpjes en een verzilverd vorkje. De pijpjes zijn van porselein en hebben een korte steel. Het verzilverde vorkje heeft op de voorzijde de initialen C.J.L., en aan de achterzijde zeven zilvermerkjes.

Bij de kerkfundering is in de donker gekleurde grond van de gracht het meeste gevonden, o.a. zestien muntjes, een gesp, fragmenten van kogel-

flessen, de onderkant van een glazen beker en een mesheft. We beginnen met de munten. Tien van deze, twee zilveren en acht koperen, zijn van een te slechte kwaliteit gebleken om ze goed te dateren. De wél gedateerde munten zijn:

- een 17e eeuws stuiverstuk, geslagen in Kampen
- vijf provinciale duiten uit de 17e en 18e eeuw van Hollandia, Trajectum (Utrecht), Transsisvlania (Overijsse1), Stevensweert en Zee landia.

Door de laatste is later een spijker geslagen;

- twee Duitse munten uit de 18e eeuw;
- een Franse munt uit de 17e eeuw en
- een voor ons nog onbekende munt

De knoopjes, een van nikkel (versierd met een bloemmotief) en een van tin (massief en onversierd), dateren beide van eind 16e - begin 17e eeuw. De gesp (hoedengesp) is gemaakt van messing en dateert uit de 16e eeuw. Het mesheft is van messing dat is ingelegd met emaille. De kleuren van het emaille zijn wit, lichtblauw en donkerblauw. De versiering toont bloemen en een gezicht. Het heft is gedateerd 1600 -1650. Het bodemfragment van de glazen beker is gedecoreerd met blauwe transparante glasdraden. De datering is eind 16e begin 17e eeuw. Op tekening 5 is een reconstructie van de beker getoond. De fragmenten van de kogelflessen dateren van het einde der 17e - begin 18e eeuw, dus ongeveer een eeuw later dan de voornoemde vondsten.

De sloot uit sleuf 3 bleek weinig vondstmateriaal te bevatten. Hieruit kwam alleen de helft van een 14e eeuws siegburg-kannetje tevoorschijn alsmede een aantal pistoletkogels.

Conclusie

Hoewel het aantal en de ouderdom van de vondsten enigszins tegen zijn gevallen kan tóch worden vastgesteld dat de gracht van de kelnarij in de periode eind 16e - begin 17e eeuw al bestond. Hoewel dit natuurlijk al is vermoed, is dit nog nooit aangetoond. De eerste tekening waarop het gebouw van de Kelnarij staat afgebeeld en waarop te zien is dat dit omgracht is, dateert uit het begin van de 18e eeuw. De ouderdom van de fundamenten gaat waarschijnlijk terug tot in de eind 16e eeuw.

Geraadpleegde literatuur:

- P.H. Broekhuizen e.a., *Van Boerenerf tot bibliotheek*, 1992.
- J. Baart e.a., *Opgraven in Amsterdam*, 1977.

'Bovenstaand artikel is eerder verschenen in 'De Graver' nr 4, voorjaar

1993, orgaan van de Werkgroep Archeologie. Leden die meer op de hoogte willen blijven van de activiteiten van deze werkgroep kunnen zich hierop abonneren voor f 20,- per jaar